

Beszámoló

a Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság tevékenységéről

I. Jogszabályi háttér:

2012. július 1-jén lépett hatályba a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény, illetve csaknem egy évvel később annak végrehajtási rendelete, a magyar nemzeti értékek és a hungarikumok gondozásáról szóló 114/2013.(IV.16.) Korm. rendelet.

Ezen jogszabályok széles körű lehetőséget teremtenek a magyarság által létrehozott, a nemzet számára különösen fontos anyagi és szellemi értékek felkutatásához, összegyűjtéséhez és regisztrációjához. Megalkotásuk egyik célja, hogy lehetőség szerint minél több önkormányzat önként vállalt feladatként vegye számba és nevesítse mindazon helyi szellemi, anyagi, természeti kincsét, termékét, melyet nemzeti értéknek tekint, és annak katalogizálása valamint megőrzése érdekében hozzon létre települési értéktárat.

A települések, megyék értéktáraiból egy szakavatott bizottság, a Hungarikum Bizottság választja ki a Magyar Értéktárba kerülő értékeket, majd ezekből jelöli ki a hungarikumokat, melyek olyan megkülönböztetésre, kiemelésre méltó értékek, amik a történelmi, vagy a mai Magyarországra jellemző tulajdonságaikkal, egyediségükkel, különlegességükkel és minőségükkel a magyarság csúcsteljesítményei. Jelenleg a törvény erejénél fogva hungarikumnak minősülnek az UNESCO világörökségi listán szereplő helyszínek, és szellemi kulturális örökségi elemek.

A 2012. évi XXX. törvény 3. §-a alapján tehát a települési önkormányzat települési értéktárat, illetve Települési Értéktár Bizottságot hozhat létre, amely a törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint szervezi a településen fellelhető nemzeti értékek azonosítását, létrehozza a településen fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjteményt és megküldi azt a megyei értéktárba.

II. A Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság tevékenysége:

A fenti jogszabályok alapján Hajdúhadház Város Önkormányzata Képviselő-testülete a 2013. szeptember 5-én tartott rendkívüli ülésén a 186/2013. (IX.05.) HÖ. sz. határozatában úgy határozott, hogy

1. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (1) bekezdése alapján Települési Értéktárat hoz létre.
2. a nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. § (2) bekezdésében foglalt feladatok végrehajtására Települési Értéktár Bizottságot hoz létre, melynek személyi összetételét az alábbiak szerint határozta meg:
 - Hadházy Jenő
 - Vargáné Sörös Ilona
 - Szabó Margó
 - Szöllős László
 - Antal Sándor
 - Csáfordi Dénes
 - Hajdu Marianna

Az értéktár életre hívásának célja volt feltárni és bemutatni Hajdúhadház tárgyi, szellemi, gazdasági, turisztikai, kulturális örökségének értékeit. Mindezt bekapcsolni a település, a megye, majdan az ország és a Kárpát-medence közösségi tudatába, gyarapítva a már meglévő lokális értékek körét. Meglátni és megláttatni egy-egy közösség speciális másságának értékeit, láthatóvá, értékévé tenni magunk és mások számára is. Átvenni és átadni mindazt, ami gazdagabbá teheti a helyi létet.

A Települési Értéktár Bizottság (továbbiakban: Bizottság) 2013. november 18-án megtartott ülésén a tagok között felosztásra kerültek a helyi értékek tekintetében az alábbi tevékenységi körök:

- épített környezet: Hadházy Jenő
- mezőgazdaság-növénytermesztés: Szöllős László
- mezőgazdaság-állattenyésztés: Antal Sándor
- művészet: Vargáné Sörös Ilona, Szabó Margit
- népművészet, Hajdúhadház textil művészete: Hajdu Marianna

A Bizottság a helyi értéktárba felvételre javasolt anyagok összegyűjtésével Szabó Margitot bízta meg. A megalakulást követően a Bizottság Vargáné Sörös Ionát választotta meg elnöknek.

A Bizottság megkezdte tevékenységét, mely szerint feltárja Hajdúhadház hagyományos értékeit, kulturális hagyatékát. 2013. december 18-án a Bizottság az alábbi értékeket ajánlotta a helyi értéktárba:

- Barakképületek, Magyarország első Gyermekvárosa
- Bocskai István lovas szobra
- Bocskai István mellszobra
- Az egyház-, iskola és helytörténeti gyűjtemény állandó kiállítása
- Emléktölgy
- Égerházi Imre festőművész munkássága
- É. Kiss Sándor nyelvész munkássága
- Faragott népművészeti kerítés
- Földi János hajdúkerületi főorvos, polihisztor munkássága
- Földi János Iskola régi épülete

- Hadház erdőségei
- Hadházi hurkatészta, vagy görcsös galuska leves
- Hadházi kukó-leves
- Hadházi lakodalom
- Hadházi lapos káposzta
- Hadházi régi népi játékok
- Hadházi savanyú káposzta
- Hadházi toroskáposzta
- Hadházi töltött káposzta
- Hajdúhadházi családi szöttes minták
- Liget flórája és faunája
- Múzsza szobor
- Néprajzi gyűjtemény állandó kiállítása
- Pannó gyűjtemény
- Pély Nagy Gábor hajdúkerületi főkapitány munkássága
- Református templom
- Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája
- Szilágyi Dániel orientalista, turkológus munkássága
- Úrasztali ónkupa
- Vadas csárda
- 1956-os emlékmű

A Bizottság 2014. január 8-án döntött arról, hogy a helyi értékek közül melyek kerüljenek felterjesztésre a Megyei Értéktárba. Hajdúhadház Város Önkormányzatának Képviselő-testülete 2014. január 13. napján megtartott ülésén a 4/2014. (I.13.) HÖ sz. határozatában elfogadta, hogy Hajdúhadház helyi értékeiből az alábbiak kerüljenek felterjesztésre a Megyei Értéktárba:

- „Hadházi lapos” káposzta
- A hajdúhadházi Földi János Iskola régi épülete
- A hajdúhadházi néprajzi gyűjtemény
- A hadházi savanyú káposzta
- Hajdúhadházi Református Templom
- A „Hadházi toroskáposzta”
- A hajdúhadházi úrasztali ónkupa
- A hajdúhadházi Vadas csárda épülete
- Hadházi Káposztás napok

2014. január 27-én a felterjesztés megtörtént a Megyei Értéktárba. A helyi értékekről készült egy összeállítás, Hajdúhadház város helyi értékei címmel, amely felkerült Hajdúhadház város weboldalára: <http://www.hajduhadhaz.hu>

2014. november 19-én „Hagyományos értékekre alapozott gazdasági élet” címmel értéktár-műhelytanácskozássra került sor Hajdúhadházon. Ötödik alkalommal gyűltek össze az érdeklődő szakemberek, civil szervezetek képviselői, valamint az érintett települések polgármesterei a Nemzeti Művelődési Intézet Hajdú-Bihar Megyei Irodája által szervezett helyi értéktár-műhelytanácskozáson a Vadas Csárdában.

A Megyei Értéktárba eddig a következő helyi értékek kerültek be:

- Agrár- és Élelmiszergazdaság kategória: 42/2015. (XII. 8.) MÉBH határozat

Hadházi lapos tájfajta káposzta

- Épített környezet kategória: 2/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Hajdúhadházi Vadas csárda épülete

- Kulturális örökség kategória: 3/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Sillye Ferenc hajdúkapitány legendája

- Kulturális örökség kategória: 4/2016. (III. 22.) MÉBH határozat

Földi János a Hajdúkerület orvosa munkássága

A Települési Értéktár Bizottság a 2018. május 14-i bizottsági ülésén új elnököt választott az időközben lemondott régi elnök helyébe. A 2/2018 (V.14.) HTÉBH sz. határozat szerint, nyílt szavazással megválasztotta Csáfordi Dénest a Bizottság elnökének.

Az ülésen a Bizottság a 3/2018 (V.14.) HTÉBH számú határozatában a következő értékekre tett javaslatot a Megyei Értéktárba történő felvételéhez:

- Hadházi Káposztás Napok
- Hajdúhadházi Református templom
- Hajdúhadházi Városháza épülete
- Pannó gyűjtemény
- Hajdúhadházi Gyermekváros barakképületei
- Hajdúhadház csillagterez városszerkezete

A bizottsági ülésen felmerült a település értékes dolgainak ápolása:

A Bizottság javaslatot tett a régi Ozsváth kút felújítására. A Sallay Háznál van egy korhű jó állapotban lévő kút, amelyet fel lehetne használni az Ozsváth kút rekonstrukciójára. A korábbiakban döntés született a Hadházi Lapos káposztáról szóló könyv megjelentetésére. A fejezetek kéziratok elkészültek, javaslat történt a könyv megjelentetésére az ezévi Hadházi Káposztás napokra. Felmerült a hajdúpalánk korhű néhány méteres szakaszának újraépítése, Hajdúhadház 1785-ös térképén fellelhető nyomvonal figyelembe vételével. Sillye Ferenc kapitány sírja jelenleg eléggé elhanyagolt állapotban van, javaslat történt annak felújítására, esetleg egy teljesen új emlékhely kialakítására.

Hajdúhadház, 2018. május 22.

Csáfordi Dénes

Hajdúhadházi Települési Értéktár Bizottság

elnöke